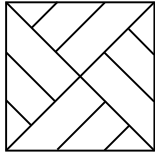

het mooiste ontwerp van nederland

Nederland heeft wereldwijd een fantastische reputatie op het gebied van design. Niet alleen economische slimheid ligt daaraan ten grondslag, ook de overtuiging dat design het leven beter maakt. Trouw zoekt deze weken naar het mooiste ontwerp van Nederland.

Aflevering 4: De keuze van directeur Sjarel Ex van het Rotterdamse museum Boijmans Van Beuningen.

Sjarel Ex

Natuurlijk design

Henny de Lange

De ouders van Sjarel Ex, directeur van het Rotterdamse Museum Boijmans Van Beuningen, hadden een antiekwinkel. Er hingen wel twaalf klokken in huis, vertelt hij. „Waarschijnlijk daardoor heb ik een ingebouwde klok in mijn systeem. Zonder horloge kan ik de hele dag door vrij nauwkeurig de tijd schatten. Meestal zit ik er niet meer dan zeven of acht minuten naast.” Meteen natuurlijk de proef op de som genomen. Hoe laat is het nu? Ex denkt even na. „Ik schat half elf.” Het is 10.37 uur.

Ex heeft niet alleen een klokken-tic aan zijn jeugd overgehouden. „Doordat ik ben opgegroeid met mooie dingen om me heen én een moeder die koos voor een Bruynzeel-keuken en me ook nog eens meenam naar musea, heb ik oog gekregen voor dingen die bekijken, die zo mooi zijn en goed vormgegeven, dat ze de tand des tijds doorstaan.”

Ex is 'niet éénkennig'. Een Middeleeuwse kathedraal kan hem in vervoering brengen, maar dat geldt ook voor modern industrieel design met een hoge gebruikskwaliteit. Neem nou de betaalterminal Xenta, één van zijn favoriete ontwerpen. „Het is gewoon een genot om je betaalpasje daar doorheen te halen. Het ding staat lekker stevig en is ook nog eens zo ontworpen dat niemand kan meekijken bij het intoetsen van je code. Het apparaat is nog niet zo lang op de markt, maar ik verwacht dat we hier nog heel veel jaren plezier aan gaan beleven.”

Maar hij kan ook genieten van design dat haast naar kunst neigt en niet ontworpen is voor massaproductie, zoals de stoel Sexy Relax van Richard Hutten waarop je alleen wijdbeens kunt zitten. „Die heb ik ook voor Boijmans aangekocht.” Als hij moet kiezen tussen de twee 'stromingen' in de designwereld - die van het goede industriële ontwerp en de trend dat ontwerpers zich steeds meer als kunstenaars gaan gedragen door producten in kleine oplages op de markt te zetten - kiest hij toch voor de eerste. En dat kunnen we ook aflezen uit zijn podium van mooiste ontwerpen.

Op nummer één staat de blauwe girobus die Anton Kurvers in 1922 ontwierp voor de Amsterdamse dienst Publieke Werken. In 1928 volgde nog een rode briefbus voor de PTT en in 1936 een blauwe postzegelautomaat. Enthousiast loopt Sjarel Ex naar één van de expositiezuilen waar de blauwe girobus met zijn organische vormen is te zien op de tentoonstelling 'Limited/Unlimited - Honderd jaar Dutch Design'. „Met zijn kwallige, kwabbege vorm is het haast een bezielde wezen, dat uitstraalt dat alles wat jij in die bus gooit, daar veilig opgeborgen zit. Hij ziet er ook zo lekker safe uit, omdat hij van gietijzer is. Maar hij doet me ook een beetje

De mooiste ontwerpen volgens Sjarel Ex:

1. de blauwe girobus van Anton Kurvers, 1922
2. de betaalterminal Xenta van Well Design, 2006
3. het landhek Boerenverstand van Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens, 2008

je denken aan Holle Bolle Gijs die op de Efteling 'Papier Hier' roept.”

De verwevenheid met de natuur die Ex ziet in het ontwerp van de girobus, is iets wat ook nu weer aan de orde van de dag is. „Veel jonge ontwerpers laten zich inspireren door de natuur, al gaan ze daarin veel verder dan het kopiëren van motieven uit de natuur. Nu vinden ze hun inspiratie bijvoorbeeld in hun eigen DNA-profiel.”

Andere ontwerpers trekken daadwerkelijk de natuur in, zoals het duo Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens die dit jaar de wedstrijd wonnen voor een nieuw cultuurhistorisch landhek in de Vechtstreek in Utrecht. Met hun hek 'Boerenverstand' hebben ze volgens Ex het landelijke houten hek nieuw leven ingeblazen. „Landhekken waren beeld-

bepalende elementen in het Nederlandse landschap. Maar ook hier heeft helaas de verrommeling toegevoerd en verschijnen er steeds meer functionele hekken die de karakteristieke houten uitvoering verdringen.” In het door Christiaansen en Montens bedachte hek, waarvan er inmiddels 27 in de weilanden staan, zitten allerlei elementen die volgens

Ex een goed ontwerp kenmerken. De hekken worden gemaakt van oud hout dat bij de boerderijen wordt opgehaald. Daardoor zijn ze toch allemaal net even anders, al worden ze volgens hetzelfde ontwerp gemaakt. Over het hout gaat een laagje van zwarte polyurethaan dat voor duurzaamheid zorgt, en het silhouet van het hek accentueert in het landschap. De ontwerpers noemden hun ontwerp 'Boerenverstand', als hommage aan de vindingrijke boer die zelf zijn landhek opmaakt met allerlei materialen. Volgens Ex brengt dit weidemeubilair weer eenheid in het landschap. „En wat me ook aansprekt, is de koppeling van traditie met de huidige tijd. Het roept ook herinneringen op aan de tijd dat je als kind over hekken krom.” Om diezelfde nostalgische reden heeft Sjarel

Ex overwogen om het 'oude' Nederlandse geld te nomineren. „Wie heeft er geen heimwee naar de snip, de zonnebloem en de vuurtoren?” Maar hij heeft er vanaf gezien, omdat die waarschijnlijk toch al vaak genoemd zullen worden.

Bij de keuze van lelijk design steekt Ex ook de hand in eigen boezem. Wat hem mateloos stoort, is de reclame op de Rotterdamse trams. „Boijmans doet daar ook aan mee, maar alleen omdat we niet willen achterblijven bij de rest. Het zou naar mijn smaak een stuk aangenaam worden op straat als er schone trams zouden rondrijden. Natuurlijk weet ik dat dat niet haalbaar is. Het kost 20.000 euro per jaar om je boodschap uit te dragen via een tram. Hoeveel trams rijden er hier wel niet, misschien wel honderd. Dat gaat het vervoersbedrijf veel te veel inkomsten schelen.”

Ex erkent dat de hele samenleving doordrenkt is van reclame-uitingen. Wat maken die paar trams dan nog uit? „Ik ben niet tegen gevelreclames, maar er zit ook een grens aan wat een mens nog aan informatie kan opnemen. Het maakt het straatbeeld ook zo rommelig en lelijk, al die trams met allemaal een andere boodschap.”

Tot afgelopen dinsdag was het door een technische storing niet mogelijk te reageren. De problemen zijn opgelost, dus meld uw favoriete Nederlandse meubel, voertuig, ser-

viesgoed, apparaat of drukwerk aan op www.trouw.nl/mooi-steenontwerp of per post: Trouw, Het mooiste ontwerp, Postbus 859, 1000 AW Amsterdam. Tijdens de Dutch

Design Week (18 tot en met 26 oktober) wordt de winnaar gekozen. Als u meedoet, kunt u de 'Orange Slice' van Artifort winnen of het boek 'Design NL' van uitgeverij Unieboek.

Landschap Erfgoed Utrecht

Lang leve het landhek

Kunstenaars die in overleg met landschapsarchitecten en agrariërs een nieuw ontwerp voor een landhek tekenen; het levert originele ideeën op waar uiteindelijk landeigenaren en boeren dankbaar gebruik van maken. Dat alles gebeurde in het kader van het project *Lang leve het landhek*.

Het is een beeldbepalend element: het landhek. Van oudsher gemaakt door boeren zelf. Die authenticiteit verdwijnt echter gestaag, vertelt H  l  ne Hine van Landschap Erfgoed Utrecht. "Zonde, want het is juist zo mooi dat een hek de identiteit van de streek draagt en uitstraalt." Waar vroeger boeren zelf hun hekken maakten, is dat tegenwoordig een kwestie van massaproductie: allemaal gelijk van vorm, en alleen op functionaliteit ontworpen. "Een boer die zijn landhek vroeger vervaardigde door zijn eigen oude ijzeren bed aan planken te timmeren, dat is een prachtige voorbeeld van vindingrijkheid die de streek siert." Dit is precies wat de organisatoren van het project voor ogen hadden. De opdracht was een nieuw type landhek te ontwerpen voor de Vechtstreek en vier kunstenaars deden mee aan die wedstrijd. De winnende ontwerpers zijn door de jury verkozen omdat ze een prachtige verbinding maakten tussen de traditie van de streek en het functionele van de huidige tijd.

Boerenverstand

Het winnende ontwerp van Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens draagt de

naam 'Boerenverstand' en refereert aan de vindingrijke boer die zelf zijn landhek oplapt met allerhande materialen. De oorspronkelijke verscheidenheid van de Vechtstreek komt in dit hek schitterend naar voren. "De kunstenaars hebben oud hout bij boeren opgehaald en daarvan een hek gemaakt. Elk stuk hout heeft een verhaal, dat is zo mooi aan dit idee!" Voor de hekken die geproduceerd zijn, is door de gelegenhedsfirma Hekwerk oud hout van en rond de boerderij opgehaald. Onderdelen van oude kaaspersen, boekenkasten, beschoeiingdelen, schrootjes: alles is te gebruiken voor het ontwerp. Daarom is elk hek ook uniek: van dichtbij kun je de verschillende details zien. Maar

de hekken worden allemaal afgewerkt met eenzelfde speciale duurzame bescherm laag. De betrokken boeren kunnen vertellen over de herkomst van de verschillende onderdelen van hun hek. Er komen zes hekken te staan langs het Klompenpad Vredelantsepap (Vreeland/Loenen ad Vecht). H  l  ne Hine: "Het bijzondere van dit project is dat we met subsidie kunstenaars een opdracht konden geven. Boeren hebben geen tijd en geld hiervoor, maar ze maken dankbaar gebruik van het initiatief. We kunnen dit concept weer gebruiken, maar dan wellicht voor paardenstallen of -bakken. Een kwaliteitsverbetering voor de hele streek!" ◀

Landschap Erfgoed Utrecht is op 1 oktober 2007 ontstaan uit een fusie tussen Erfgoedhuis Utrecht en Landschapsbeheer Utrecht. Landschap Erfgoed Utrecht zocht voor het project contact met Centrum Beeldende Kunst Utrecht (CBKU), vier kunstenaars deden mee aan de ontwerp wedstrijd. Het project kwam tot stand in samenwerking met Provincie Utrecht, Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij, Leenheren van het Sticht en de Nationale Postcode Loterij. De kunstenaars werkten samen met de leden van de Agrarische Natuurvereniging Vechtvallei.

Zorg voor ons landschap
DAT DOEN WE SAMEN

KORT NIEUWS

NIGTEVECHT

AD
2/11/7

Landhek terug in Vechtstreek

Het cultuurhistorisch landhek keert in een nieuwe vorm terug in de Vechtstreek. Althans als het Landschap Erfgoed Utrecht zijn zin krijgt. Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens zijn met hun hek 'Boerenverstand' de winnaars van de ontwerp-wedstrijd voor een nieuw landhek. Deze wedstrijd is door het Landschap Erfgoed in samenwerking met het Centrum Beeldende Kunst Utrecht georganiseerd omdat het Erfgoed zich zorgen maakt over het grote aantal functionele hekken in de Vechtstreek die weinig relatie hebben met het gebied. Het 'Boerenverstandhek' refereert aan de vindingrijke boer die zijn hek oplapt met allerlei materialen. Oud hout wordt bij de boerderijen opgehaald. Een timmerman maakt daar dan een hek van. Dat hek wordt gecoat met zwarte polyurethaan. Deze coating zorgt voor de duurzaamheid van het hek. In eerste instantie worden 31 hekken gemaakt, waarvan er zes langs het Vredelandsepad komen te staan.